

PSYCHIATRIE EN ZWANGERSCHAP

Wie heeft het sterkste recht?
Moeder of haar ongebooren kind?

Agenda

- Introductie
- Casus
- Meldcode
- Beroepsgeheim
- Kindermishandeling
- Ondertoezichtstelling
- Drang en Dwang

Baby

Introductie

Mr Riek Mollema - de Jong

- Raadsheer-plv Gerechtshof Den Haag, sectie personen- en familierecht
- Partner bij Balans Letselschade Advocaten, gespecialiseerd in personenschade
- Plv-voorzitter van de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie te Arnhem

Casus I

- In uw spreekkamer verschijnt Anneke. Ze ziet er onverzorgd uit, verspreidt een onwelriekende geur, draagt versleten kleding en een spijkerbroek met enorme gaten.
- Ze is 24 weken zwanger en vraagt u om haar gezondheid en dat van haar ongeboren kind te controleren.
- Drugsgebruik? Patiënte aarzelt. Niet echt, mompelt ze. Zo nu en dan een joint, als ze het moeilijk heeft.
- Alcohol? Niet veel. Een paar glazen bier per dag, meer niet.
- Woont u zelfstandig? Tijdelijk bij vrienden. Woonde in een kraakpand, maar dat is ontruimd. Nee, het leven is niet echt gemakkelijk op dit moment.

Casus II

Wat doet u ?

Casus III

- Onderzoekt u haar en houdt u haar voor dat drugs- en alcoholgebruik schadelijk zijn voor de gezondheid van het ongeboren kind?
- Maakt u een terugkomafspraken?
- Bespreekt u haar situatie met uw collega ?

Meldcode I

Sinds 13 juli 2013 geldt de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De Meldcode is in het leven geroepen om de alertheid bij professionals die mensen behandelen of opleiden (leerkrachten, maatschappelijk werkers, artsen, psychiaters, verloskundigen, gynaecologen) te vergroten op het registreren van risicovolle omstandigheden waarbij kinderen betrokken zijn.

Meldcode II

De meldcode kent een kindcheck.

Dat houdt in dat elke professional met volwassen cliënten in een situatie waarin deze meent dat door een medische situatie of door andere omstandigheden een risico bestaat op ernstige schade voor kinderen waar de cliënt zorg voor draagt, verplicht is hierover met de cliënt een gesprek aan te gaan. Op grond van dit gesprek beslist de professional of verdere actie noodzakelijk is door de vijf stappen van de meldcode te volgen.

Meldcode III

- De Wet Meldcode verplicht instellingen (ziekenhuizen, gezondheidspraktijken, GGZ-instellingen etc.) over een meldcode te beschikken die aan de wettelijke eisen voldoet.
- Tevens moet de kennis en het gebruik van de meldcode binnen de eigen organisatie bevorderd worden.

Meldcode IV

Voor de individuele hulpverlener geldt dat deze het vijf stappenplan moet volgen:

1. In kaart brengen van de signalen betreffende huiselijk geweld of mishandeling.
2. Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (miv 1 jan 2015 heet de organisatie “Veilig Thuis”) of een deskundige op het terrein van letselduiding.
3. Gesprek met de cliënt.

Meldcode V

4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling.

Op basis van de bekende informatie een risico schatting maken betreffende huiselijk geweld of kindermishandeling evenals de aard en de ernst van dit geweld. Bij twijfel eventueel opnieuw advies vragen bij AMK en SHG (steunpunt huiselijk geweld= ‘Veilig Thuis”)

Meldcode VI

5. Beslissen: Hulp organiseren of melden!

NB: een melding is geen eindpunt.

De hulpverlener bespreekt wat hij /zij binnen zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de cliënt te beschermen en te ondersteunen.

Meldcode VII

Beroepsgeheim, Meldcode en meldplicht.

- De Meldcode bevat geen meldplicht. Maar u moet wel kunnen aantonen dat u de vijf stappen van de Meldcode hebt doorlopen.
- Er kan een conflict van plichten ontstaan te weten de plicht om het beroepsgeheim niet te schenden en de plicht om de cliënt (of een derde) te helpen door juist informatie betreffende de cliënt met een ander te delen.

Beroepsgeheim I

In het Tuchtrecht wordt schending van het beroepsgeheim aanvaard, indien er sprake is geweest van een zorgvuldige besluitvorming:

- Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn cliënte of van haar kinderen behartigen?
- Is er een andere mogelijkheid om dit doel te bereiken zonder mijn beroepsgeheim te schenden?
- Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënte te vragen (en te verkrijgen) voor het bespreken van haar situatie met iemand die hem kan helpen?

Beroepsgeheim II

- Zijn de belangen van de cliënte die ik wil dienen zo zwaar dat deze naar mijn mening opwegen tegen de belangen die cliënte heeft bij mijn zwijgen?
- Als ik besluit om te spreken, aan wie moet ik dan welke informatie geven zodat de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Het is noodzakelijk dat de hulpverlener de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook advies vraagt aan het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Beroepsgeheim III

- Het is van belang om een en ander zorgvuldig in het dossier vast te leggen, niet alleen de melding , ook de belangen die zijn afgewogen en de personen die van te voren zijn geraadpleegd.
- [KNMG Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld](#)

Kindermishandeling I

- Ook bij ongebooren kinderen kan sprake zijn van kindermishandeling.

Zowel in internationale verdragen (Internationaal Verdrag inzake de rechten van het Kind) als in ons nationale recht is het ongebooren kind erkend als rechtssubject.

- Art. 1:2 BW : “ Het kind waarvan de vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls zijn belang dit vordert.”

Kindermishandeling II

De wet op de Jeugdzorg definieert kindermishandeling als volgt:

- Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders (of andere personen etc) actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend in de vorm van fysiek of psychisch letsel.
- U overlegt met het AMK en u wordt geadviseerd een officiële melding te doen.

Kindermishandeling III

- Het AMK stelt een onderzoek in en kan de Raad voor de kindbescherming vragen een verzoek bij de rechter in te dienen tot onder toezichtstelling van het ongeboren kind.

Op deze wijze krijgt moeder een gezinsvoogd, die haar begeleidt tot aan de bevalling en daarna. Als de situatie ernstig genoeg is, is het mogelijk dat de rechter bepaalt dat het ongeboren kind, zodra het geboren is, uit huis wordt geplaatst en in een pleeggezin wordt opgenomen.

Kindermishandeling IV

Gezinsvoogd

- Met ingang van 1 januari 2015 is de arts verplicht de gezinsvoogd de noodzakelijke informatie te verstrekken ook al geeft de moeder/ de ouders geen toestemming.
- Deze verplichting is neergelegd in de wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen.

Website: www.knmg.nl/dossier/beroepsgeheim-dossier

Casus

Terug naar de casus:

- Anneke is 24 weken zwanger. Kan haar ongeboren kind dan al onder toezicht worden geplaatst?
- En wat als Anneke 16 weken zwanger is?

Ondertoezichtstelling I

- Het is vaste jurisprudentie dat ongeboren kinderen van 24 weken of ouder onder toezicht gesteld kunnen worden.
- Ernstig alcoholmisbruik door de zwangere moeder kan leiden tot het foetale-alcoholsyndroom (FAS) bij het ongeboren kind. Hoe eerder moeder stopt met alcoholgebruik, hoe beter het is.
- Tot nu toe echter heeft de rechter geweigerd om ongeboren kinderen jonger dan 24 weken onder toezicht te stellen. De moeder kan immers tot de 24-ste week van de zwangerschap besluiten het kind te aborteren.

Ondertoezichtstelling II

Wat vindt u?

- Moet de rechter zijn standpunt herzien en al eerder besluiten tot ondertoezichtstelling van het ongeboren kind?
- Of heeft het recht van de moeder op autonomie, de vrijheid om haar leven in te richten zoals zij dat wil, voorrang boven het recht van het ongeboren kind om zo gezond mogelijk geboren te worden?

Drang en Dwang I

- Anneke heeft een gezinsvoogd toegewezen gekregen. Zij weigert (is niet in staat) haar alcohol- en drugsgebruik te staken.
- De gezinsvoogd vraagt haar behandelend psychiater een rechterlijke machtiging aan te vragen op grond van de Wet BOPZ (Bijzondere Opname Psychiatrisch Ziekenhuis)

Drang en Dwang II

- De rechter kan een machtiging verlenen Anneke op te nemen in een GGZ-instelling op grond van het criterium dat er gevaar bestaat voor Anneke zelf en dat zij haar ongebooren kind ernstig lichamelijk letsel zal toebrengen.

Zie hoofdstuk 45 van het boek Zwangerschap en Psychiatrie, waar deze procedure verder wordt uitgelegd.

Psychiatrie en Zwangerschap

Samenvattend:

1. Meldcode is verplicht voor elke hulpverlener
2. Gezinsvoogd moet geïnformeerd worden
3. Een foetus ouder dan 24 weken wordt als reeds geboren aangemerkt.

Dank voor uw aandacht.

Baby

